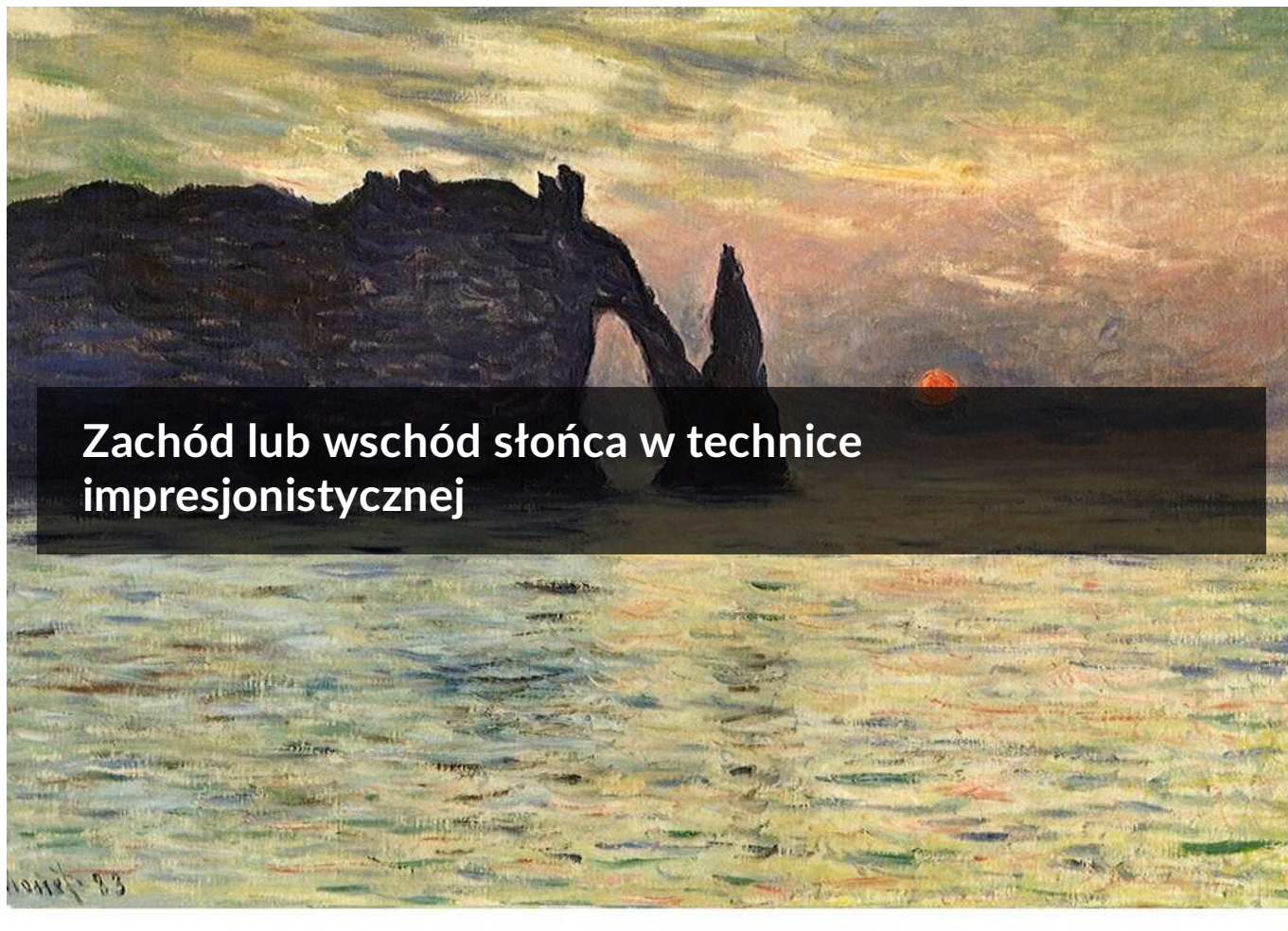

Zachód lub wschód słońca w technice impresjonistycznej

- Zachód lub wschód słońca w technice impresjonistycznej

Zachód lub wschód słońca w technice impresjonistycznej

Ważne daty

- 1872** – namalowanie przez Moneta obrazu *Impresja, wschód Słońca*
- 1874** – pierwsza wystawa impresjonistów
- 1886** – ósma, ostatnia wystawa impresjonistów
- 1889** – śmierć Alfreda Sisleya
- 1926** – śmierć Claude Moneta

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills.

I. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Uczeń:

1) wykazuje się znajomością dziedzin sztuk plastycznych: malarstwa, rzeźby, grafiki, architektury (łącznie z architekturą wnętrz), rysunku, scenografii, sztuki użytkowej dawnej i współczesnej (w tym rzemiosła artystycznego); rozumie funkcje tych dziedzin i charakteryzuje ich język; rozróżnia sposoby i style wypowiedzi w obrębie dyscyplin; zna współczesne formy wypowiedzi artystycznej, wymykające się tradycyjnym klasyfikacjom, jak: happening, performance, asamblaż; sztuka nowych mediów;

III. Opanowanie podstawowych wiadomości z zakresu kultury plastycznej, jej narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

5) rozpoznaje wybrane, najbardziej istotne dzieła z dorobku innych narodów.

Nauczysz się

wskazywać najważniejsze środki, jakie stosował malarz tworząc obraz;

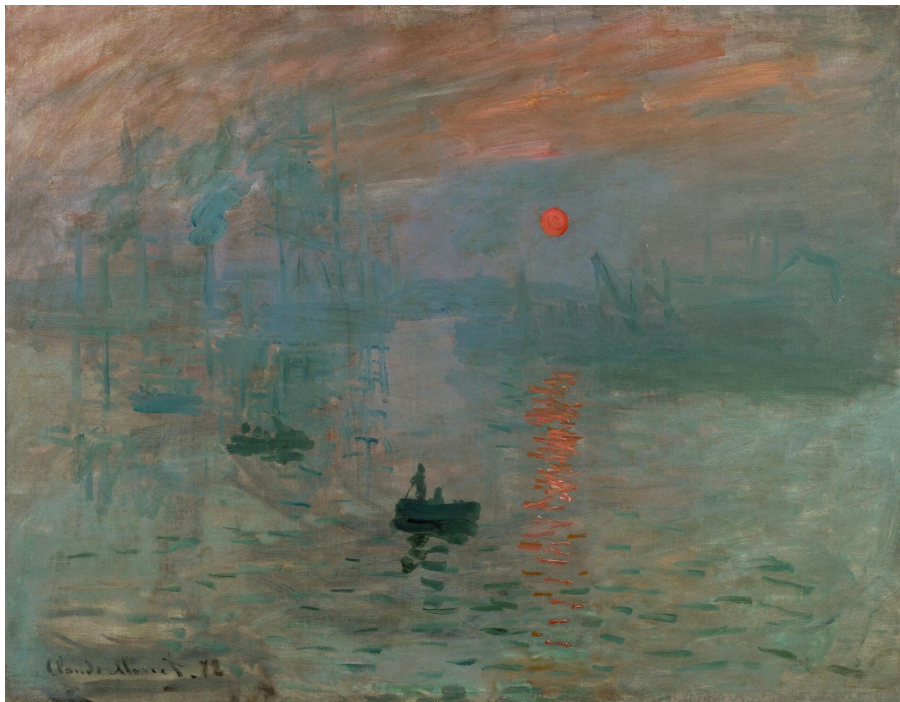
rozróżniać prace malarzy-artystów – Claude Moneta, Alfreda Sisleya, Gustava Courbета, Camille Pissarro;

rozpoznawać kluczowe motywy malarstwa tego okresu;

używać i rozumieć terminologię odnoszącą się do budowy dzieła malarskiego: dywizjonizm, impresja, pejzaż, wymowa dzieła.

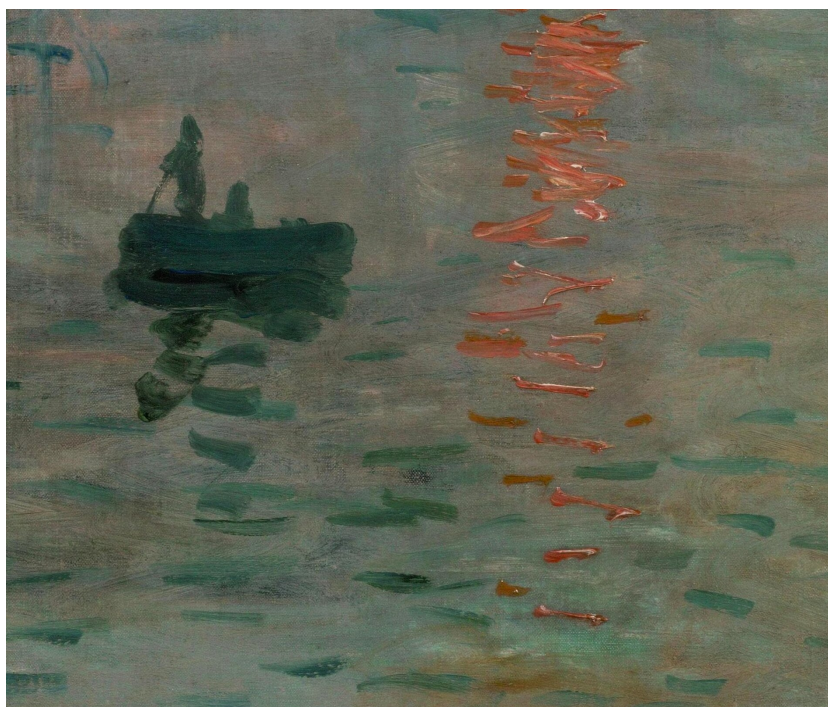
Twórczość Claude'a Moneta

Claude Monet, który żył w latach 1840–1926, twórca obrazu *Impresja, wschód słońca*, był najbardziej konsekwentnym przedstawicielem nurtu impresjonizmu. Jako szczególnie wrażliwego malarza, w naturze interesowało go przede wszystkim światło, migotanie przenikających przez powietrze promieni słonecznych oraz różnokolorowe odcienie, jakie słońce nadaje niebu, chmurom, drzewom, kwiatom.

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca”, 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

Ulubionym motywem Claude’a Moneta, podobnie jak i wielu innych impresjonistów, był obraz odbitego w wodzie słońca. Chętnie obserwowano występujące w naturze zjawiska przyrody, między innymi nastrojowe, rozmywające się kształty mgły, deszcze, wschody i zachody słońca.

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca” (fragment), 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

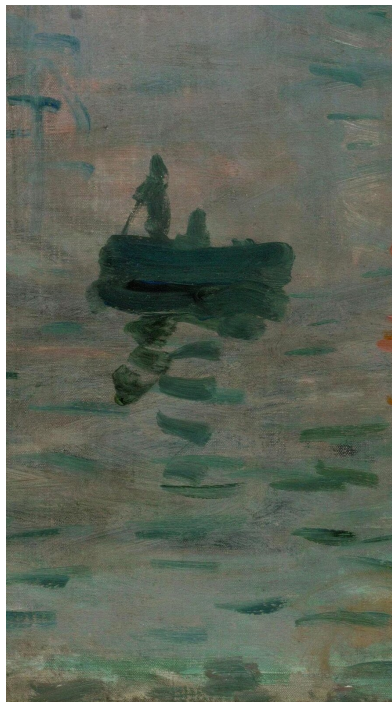
Pociągnięcia pędzla na płótnach Moneta z pozoru wydają się niedbałe, lekko chaotyczne, przypadkowe, jednak gdy spojrzymy na pracę z odległości, układają się one w harmonijną,

niezwykle świetlistą całość.

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca” (fragment), 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

W II połowie XIX wieku po raz pierwszy w historii, malarze wyszli w **plener**, by tworzyć obrazy olejne. Malarstwo na świeżym powietrzu stało się możliwe dzięki dwóm wynalazkom: przenośnym, lekkim sztalugom i farbom w tubkach. Claude Monet był wyjątkowo pracowitym twórcą – namalował ponad 2 500 obrazów. Chcąc uchwycić na swoich płótnach ulotny nastrój, moment dnia, przychodził ze swoimi przyborami malarskimi w to samo wybrane miejsce, ale o różnych porach – rano, w południe czy wieczorem. Monet obserwował grę światła i układające się cienie oraz ich wpływ na barwę. W ten sposób powstawały obszerne **cykle**, których tematem były nenufary (Monet namalował ich łącznie ok. 250), topole, stogi siana, katedra w Rouen czy budynek angielskiego parlamentu.

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca” (fragment), 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

Monet w *Impresji* stosuje harmonijną kolorystykę, opartą na niebieskościach, żółcieniach i barwach pomarańczowych. Zaskakujący, przyciągający uwagę akcent, stanowi intensywna kula wschodzącego słońca. Nasycona barwa wyróżnia się na tle porannego nieba.

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca” (fragment), 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

Twórczość Alfreda Sisleya

Alfred Sisley, „Zachodzące słońce w Moret”, 1892, kolekcja prywatna, i.pining.com, domena publiczna

Dzieło wybitnego pejzażysty, Alfreda Sisleya, ukazuje zachód słońca we francuskiej miejscowości Moret. Jasne, rozmyte, przedzierające się przez korony drzew słońce i pastelowe niebo, odbijają się w tafli wody świetlistą łuną, dzięki czemu malarz uzyskał efekt niesamowitej przestrzeni. Na przykładzie tego obrazu można zauważyć, z jak wielką sumiennością impresjoniści przyglądali się zjawisku szybko zmieniającego się, ulotnego światła w naturze.

Zachód słońca, online-skills, CC BY 3.0

Fotografia współczesna oparta jest na podobnym motywie, jak dwa wcześniejsze obrazy impresjonistyczne – tzn. wschodzie lub zachodzie słońca. Zwróć uwagę na różnicę pomiędzy górną, wyostrożoną, wyraźnie zarysowaną częścią zdjęcia i dolnymi partiami, które jako refleks, odbicie światła i konturów chmur są rozmyte, niewyraźne, o łagodniejszym wyrazie. Uwaga widza skupia się wówczas na granicy tych dwóch stref – [horyzoncie](#).

Dynamicznie ułożone chmury wprowadzają w fotografii nastrój niepokoju i wrażenie ruchu, zmienności, ulotności. Jaskrawa łuna towarzysząca zjawisku świtu podkreśla kontrast między pojawiającym się światłem, a linią horyzontu. Kompozycja otwarta, dzięki której mamy wrażenie fragmentaryczności fotografii, często stosowana była także w malarstwie impresjonistów.

Zachodzące słońce za horyzontem, online-skills, CC BY 3.0

Niebo w okolicach słońca przybiera kolor czerwieni tuż przed lub tuż po zachodzie lub wschodzie słońca. Ten efekt wywołany jest przez rozpraszanie promieni słonecznych, za pomocą kropelek wody tworzących chmury. Już w XIX wieku malarze, dobierając

kolorystykę swoich obrazów, opierali się na podstawowej wiedzy z dziedziny optyki, używając przy tym czystych barw.

Słońce i czerwone niebo, online-skills, CC BY 3.0

Analiza dzieła malarskiego *Impresja, wschód słońca*

Kiedy dokładnie rozpoczął się impresjonizm? Ikoniczne, uznawane za przełomowe dzieło sztuki *Impresja. Wschód słońca* pędzla Claude'a Moneta, wyznaczyło nowy etap w sztuce. Obraz, który kiedyś budził kontrowersje i odrzucenie w oczach oglądających, dzisiaj przykuwa uwagę nie tylko miłośników sztuki, ale także badaczy i ludzi nauki (...).

W 2014 roku w Musée Marmottan Monet w Paryżu naukowcy postawili szczegółowe pytanie: kiedy narodził się impresjonizm? Postanowiono określić dokładną datę powstania pionierskiej pracy francuskiego malarza i przeprowadzić szczegółowe ekspertyzy, które rozwiąłyby wszelkie wątpliwości na ten temat.

Jako pierwsze postawiono sobie pytanie, czy płótno przedstawia wschód czy zachód słońca. W 1878 roku pracę wystawiono na sprzedaż pod innym tytułem – *Impression: Soleil Couchant*, co znaczy impresja: zachód słońca. Dziś tę samą kompozycję znamy pod tytułem *Impression, Soleil Levant*, czyli wschód słońca. Niejasnym również było, w którym właściwie

roku powstał obraz. Badacze wahali się pomiędzy 1872 i 1873, ponieważ Monet umieścił na płótnie podpis 72, natomiast w księdze z galerii Wildensteina, w której znajdował się obraz, pojawiła się data 1873 (...).

Naukowiec Donald Olson, fizyk ze Stanowego Uniwersytetu w Teksasie zbadał dokładnie miejsce, z którego Monet obserwował tajemniczy krajobraz – pokój na trzecim piętrze w Hotelu d'Amirauté we francuskiej miejscowości Hawr i rozciągający się z balkonu widok na malowniczy port. Ekspert dokładnie określił kąt padania promieni słonecznych oraz punkty odniesienia na niebie w stosunku do przedstawionego fragmentu pejzażu. Uznał, że *Impresja* Claude Moneta to z pewnością wschód słońca, ponieważ słońce jest odchylone o 2-3 stopnie w stosunku do linii horyzontu. Oznacza to również, że praca została namalowana w ciągu 20 do 30 minut, tuż po pojawieniu się słońca (...).

W hawryjskim porcie statki mogą bez przeszkód poruszać się jedynie na fali przypływu, ustalono więc, na podstawie uwiecznionego farbami olejnymi wysokiego poziomu wody i zależności między słońcem a horyzontem, że możliwa data powstania obrazu przypadnie na 19 różnych dni pomiędzy 1872 i 1873 rokiem (...).

By zawęzić dalsze poszukiwania, prześledzono mapy pogody i zwrócono uwagę na dym pojawiający się w lewej części płótna, sugerujący kierunek wiatru. Eksperci rozważali już tylko dwie daty: 13 listopada 1872 i 25 stycznia 1873 roku (...).

Kuratorka muzeum sztuki współczesnej w Hawrze ustaliła, że Monet nie mógł przebywać w tej francuskiej miejscowości w 1873 roku, dlatego stało się jasne, że pierwsze pociągnięcie pędzla na pracy miało miejsce o godzinie 7:35 rano dnia 13 listopada 1872 roku. Z największą dokładnością wiemy, kiedy narodziło się pierwsze dzieło sztuki współczesnej (...).

Zachód lub wschód słońca w technice impresjonistycznej

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca”, 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org/), domena publiczna

Alfred Sisley, „Zachodzące słońce w Moret”, 1892, kolekcja prywatna, [i.pinimg.com](https://www.ipinimg.com/), domena publiczna

Camille Pissarro, „Zachodzące słońce i mgła”, 1891, kolekcja prywatna, [wikiart.org](https://www.wikiart.org/), domena publiczna

Claude Monet, „Nenufary. Zachodzące słońce”, 1907, National Gallery, Londyn, Wielka Brytania, [nationalgallery.org.uk](https://www.nationalgallery.org.uk/), CC BY 3.0

Zadania

Ćwiczenie 1

Źródło: Karolina Urbańska.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Źródło: Karolina Urbańska.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Źródło: Karolina Urbańska.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Bezpośrednie inspirowanie się naturą oraz obserwacja gry światła i cieni, były dla malarzy II połowy XIX wieku szczególnie ważne. Twórczość na zewnątrz, w bezpośrednim kontakcie z naturą to:

☐ naturalizm

☐ plener

☐ impresja

Źródło: Karolina Urbańska.

Ćwiczenie 5

Dokończ zdanie przeciągając właściwą odpowiedź w puste miejsce.

Impresjoniści, zainteresowani jednym motywem malarskim, tworzyli kilka przedstawień jednej kwestii, różniących się od siebie kolorystyką, ale nawiązujących do tego samego tematu.

Nazywa się to

serią

zespółem

cyklem

Źródło: Karolina Urbańska.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 6

Dokończ zdanie przeciągając właściwą odpowiedź w puste miejsce.

Impresjoniści, zainteresowani jednym motywem malarskim, tworzyli kilka przedstawień jednej kwestii, różniących się od siebie kolorystyką, ale nawiązujących do tego samego tematu. Nazywa się to

serią

cyklem

zespółem

cyklem

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Źródło: Karolina Urbańska.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Malarze nurtu impresjonistycznego poprzez swoje prace wyrażali szczególne zainteresowanie:

☐ mocnym, wyraźnym konturem

☐ tematyką symboliczną

☐ światłem słonecznym

Źródło: Karolina Urbańska.

Polecenie 1

Używając małego pędzla lub szpachelki malarskiej wykonaj pracę plastyczną, która przedstawiać będzie wschód lub zachód słońca. Przemyśl, w jaki sposób wybrana przez Ciebie kolorystyka wpłynie na ekspresję pracy. Zainspiruj się impresjonistyczną techniką [dywizjonizmu](#) oraz postaraj się używać możliwie jak najczystszych barw. Inspiracji możesz poszukać w zdjęciach lub pracach malarskich. Gotową pracę prześlij nauczycielowi.

Słownik pojęć

Cykl malarski

seria, kilka obrazów, powiązanych ze sobą powtarzającym się motywem. Szczególnie ważnym artystą impresjonistycznym, który tworzył cykle był Claude Monet. Jego słynny cykl *Nenufary* liczy ok. 250 prac.

Dywizjonizm

technika opracowana przez malarzy impresjonistów, polegająca na budowaniu obrazu drobnymi pociągnięciami pędzla i używaniu możliwie czystego koloru. Płaszczyzna pracy wydawała się wówczas świetlista, falująca, migotliwa.

Horyzont

miejsce pozornego zetknięcia się nieba z ziemią lub morzem. Często podkreślany przy przedstawieniach wschodu lub zachodu słońca.

Ostrość fotografii

wyrazistość konturów na zdjęciu, stopień rozmycia fotografii.

Plener

malowanie na świeżym powietrzu, w bliskim kontakcie z naturą. W II połowie XIX wieku po raz pierwszy twórcy wyszli w plener, co umożliwiły lekkie sztalugi oraz farby olejne w tubkach. Pozostawiło to duży ślad w malarstwie krajobrazu.

Słownik pojęć został opracowany na podstawie:

sjp.pwn.pl

Galeria dzieł sztuki

Claude Monet, „Impresja, wschód słońca”, 1872, Musée Marmottan Monet, Paryż, Francja, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Impression,_Sunrise_-_Claude_Monet.jpg), domena publiczna

Bibliografia

J. E. Muller, *Impresjonizm*, Arkady, Warszawa 1993.

J. Guze, *Impresjoniści*, Wiedza Powszechna, 1973.

Z. Kępiński, *Impresjonizm*, WAiF, Warszawa 1982.